

TAL OM
DE DANSKE
UNIVERSITETER
december 2014

Indhold

Forord	3
Uddannelse	4
Forskning	10
Arbejdsmarkedet	15
Studemobilitet og internationalisering	19
Økonomi og personale	21

Udgivet af:
Danske Universiteter
Fiolstræde 44, 1. th.
1171 København K
www.dkuni.dk

Oplag: 1.000
Redaktion: Peter Dalby Larsen
ISBN: 978-87-90470-62-3
December 2014
Forside og bagside:
Jan Oksbøl Callesen

Denne publikation kan ved tydelig kildeangivelse frit kopieres.

Forord

Kære læser

Du sidder nu med den niende udgave af “Tal om de danske universiteter” i hånden. Der er stigende forventninger til gennemsækelighed i universiteternes aktiviteter, vilkår og resultater. Det er forståeligt. Vi bliver betroet store menneskelige og økonomiske ressourcer for at bidrage til at skabe viden, forståelse og vækst i samfundet, og vi skal selvfølgelig kunne vise, at vi bruger de ressourcer godt og skaber resultater for dem.

Denne publikation samler dokumentation om universiteterne og Danmark som vidensnation. Den illustrerer en række tendenser indenfor uddannelse,

forskning, beskæftigelse, studiemobilitet og universiteterne som institutioner.

Publikationen samler tal fra en række forskellige kilder. For eksempel fra Danske Universiteters eget Statistiske Beredskab, OECD, fra Akademikerne og fra Uddannelses- og Forskningsministeriet.

“Tal om de danske universiteter” er dermed blot et udvalg af det omfattende, statistiske materiale, der eksisterer om universiteterne som institutioner og om deres virke. Det er en god start til at forstå sektoren og dens rammebetingelser – og vi håber, at publikationen vil vække læserens nysgerrighed.

Ralf Hemmingsen
Formand for Rektorkollegiet

Uddannelse

Bacheloroptag

Efter en række år med stigninger, stabiliserede universiteternes optag sig i 2014. Det samlede optag på universiteterne igennem den koordinerede tilmelding var på godt 31.600 - det samme som i 2013. Heraf blev 28.819 optaget på bacheloruddannelser¹ og de øvrige på professionsbacheloruddannelser.

De stabile tal dækker over enkelte udviklinger. I 2014 var der for eksempel et markant fald i antallet af optagne på humanistiske uddannelser, således at der i 2014 blev optaget 421 færre studerende på humanistiske bacheloruddannelser end i 2013. Det svarer til et fald på 5% indenfor humaniora.

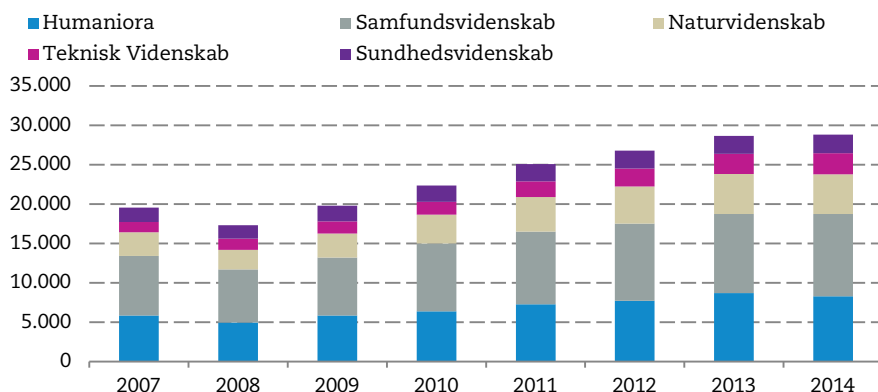
Stigningen i optaget har over de sidste mange år hovedsageligt fundet

sted indenfor naturvidenskab og teknisk videnskab. I 2006 udgjorde disse to fagområder tilsammen 20,2% af de optagne, mens de i 2014 udgjorde 26,7%. Alle andre fagområder udgør i dag en forholdsmæssigt mindre andel af optaget end i 2006.

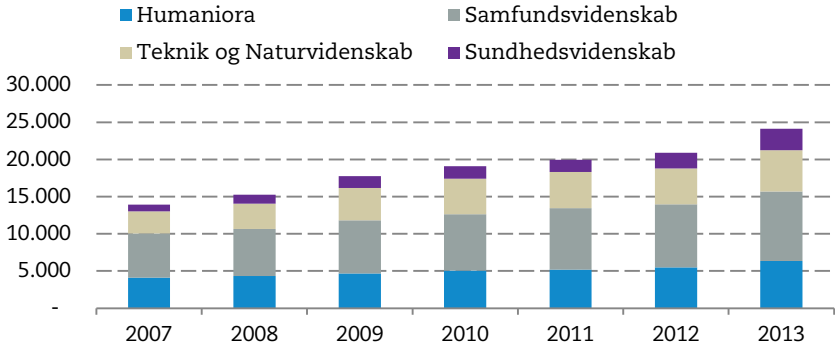
Samfundsvidenskab står dog stadig for den største andel af optaget med 36,2% i 2014.

Ifølge Uddannelses- og Forskningsministeriet blev 3.898 kvalificerede ansøgere afvist ved deres ansøgning til en bacheloruddannelse på et universitet over den koordinerede tilmelding. Der afvises forholdsmæssigt flest ansøgere på de sundhedsvidenskabelige studier, mens der afvises meget få på de tekniske uddannelser (3%)².

Fig. 1. 30. juli-optag på universiteternes bacheloruddannelser, 2007-2014

Kilde: Den Koordinerede Tilmelding (ekskl. universiteternes professionsbacheloruddannelser)

Fig. 2. Optagne på universiteternes kandidatuddannelser, 2007-2013

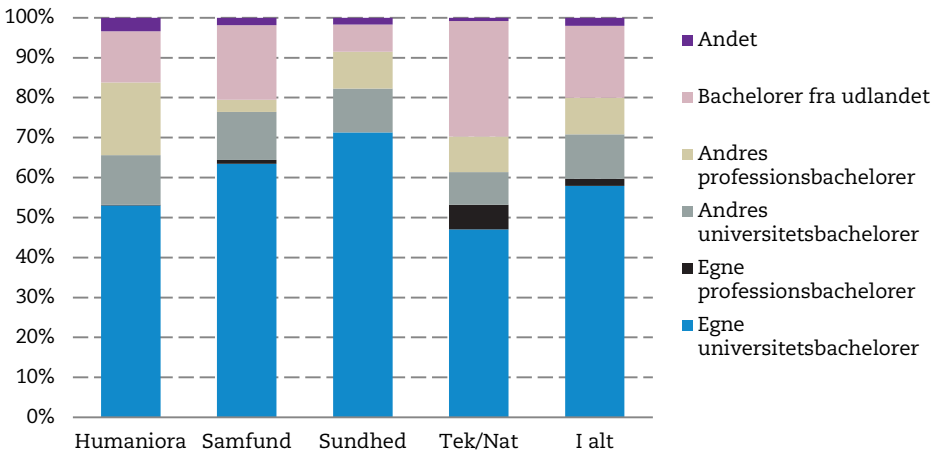
Kilde: Universiteternes Statistiske Beredskab (tabel F)

Kandidatoptag

Sideløbende med et øget optag på bacheloruddannelserne er optaget på kandidatuddannelserne steget tilsvarende med tre til fire års forskydning. I 2013 blev der optaget 24.128 studerende på universiteternes kandidatuddannelser. Hovedområdernes andel af kandidato-

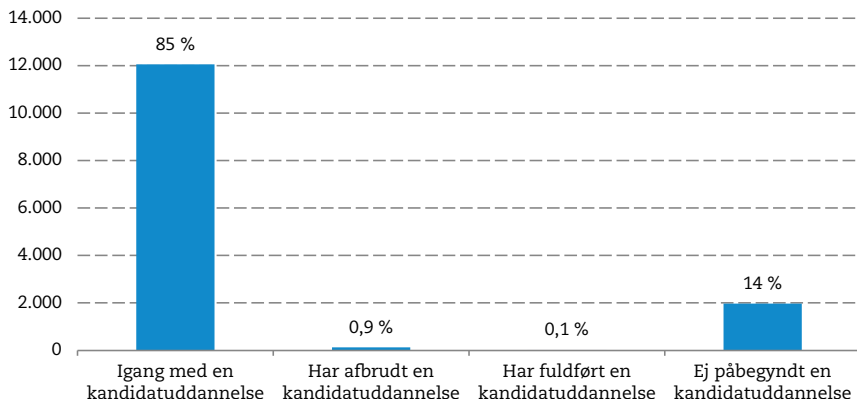
ptaget afspejler generelt set fordelingen i bacheloroptaget³.

Siden 2013 har universiteterne opgjort uddannelsesbaggrunden for de optagne på kandidatuddannelserne. Det er blandt andet sket for at tilgodese den øgede interesse for mobiliteten i uddannelsessystemet og for at belyse

Fig. 3. Rekruttering til universiteternes kandidatuddannelser, 2013

Kilde: Universiteternes Statistiske Beredskab (tabel F)

Fig. 4. Universitetsbachelorernes overgang til kandidatuddannelse, dimittendårgang 2012

Kilde: Danmarks Statistik

overgangsmulighederne mellem bachelor- og kandidatstudierne i Danmark. Tallene viser, at 40% af de optagne kommer fra en bachelor- eller professionsbacheloruddannelse på en anden institution end den, hvor kandidatuddannelsen finder sted. Næsten 11% af de optagne på en kandidatuddannelse havde baggrund i en professionsbacheloruddannelse. Andelen er dog større på humaniora og på teknik- og naturvidenskab. Derudover blev 18% optaget på baggrund af en udenlandsk bachelorgrad.

Langt de fleste bachelorer fortsætter på en kandidatuddannelse. 85% af de studerende, der fuldførte deres bachelorgrad i 2012, var i gang med en kandidatuddannelse i 2013, mens knap én procent havde påbegyndt en kandidatuddannelse og var stoppet igen.

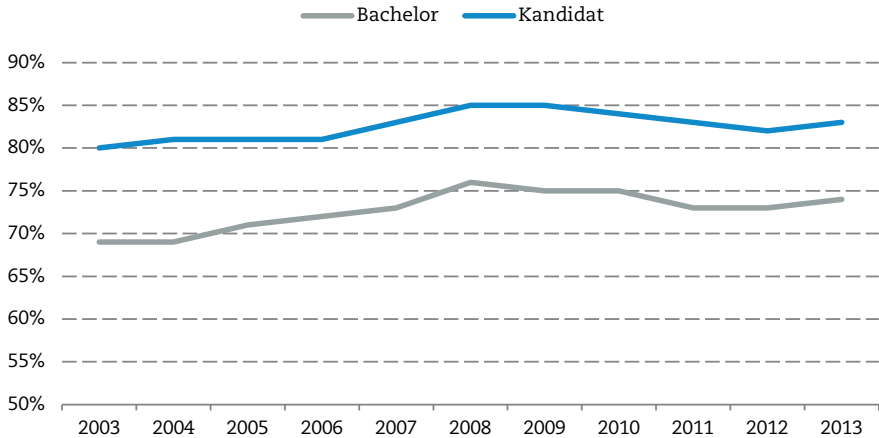
Den store overgang til kandidatuddannelserne kan hænge sammen med,

at der ikke er tradition for at ansætte bachelorer på det danske arbejdsmarked.

I forhold til uddannelsernes forløb er gennemførselsprocenter en vigtig faktor for at vurdere uddannelsernes evne til at fastholde de studerende igennem et helt forløb. Af figur 5 fremgår, at både bachelor- og kandidatuddannelser generelt har pæne gennemførselsprocenter. Generelt har vi set en lille stigning siden 2003, dog har gennemførselsprocenten været stabil siden 2008.

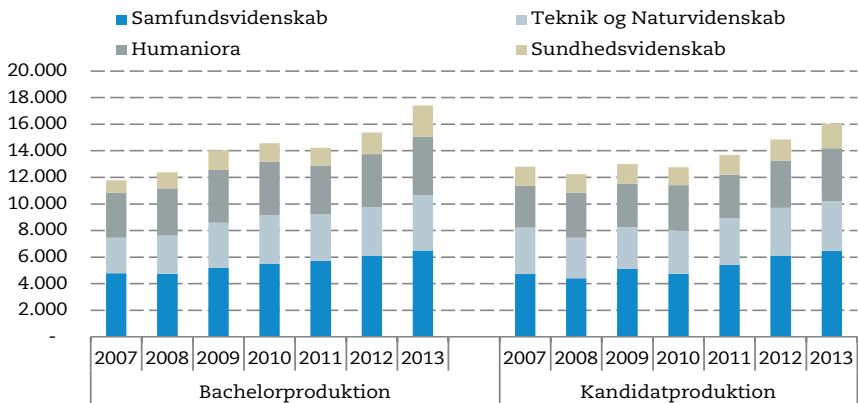
Et øget optag og stabile gennemførselsprocenter betyder også et øget antal færdiguddannede bachelorer og kandidater. Efter et mindre fald i bachelorproduktionen i 2011 (som følge af fald i bacheloroptaget i 2008), blev der i 2013 uddannet i alt 17.412 bachelorer og 16.040 kandidater fra de danske universiteter. Det største hovedområde, set i forhold til bachelor- og kandidatproduk-

Fig. 5. Gennemførselsprocenter på universiteternes bachelor- og kandidatuddannelser, 2003-2013

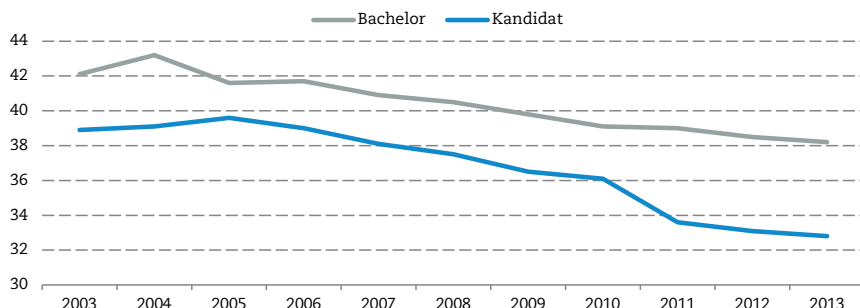
Kilde: Undervisningsministeriets databank (akademiske bacheloruddannelser og delte kandidatuddannelser)

Fig. 6. Bachelor- og kandidatproduktion fordelt på hovedområder

Kilde: Universiteternes Statistiske Beredskab (tabel F)

Fig. 7. Gennemsnitlig studietid (mdr.) for bachelor- og kandidatdimitterende, 2003-2013

Kilde: Undervisningsministeriets databank (akademiske bachelorer og delte kandidater)

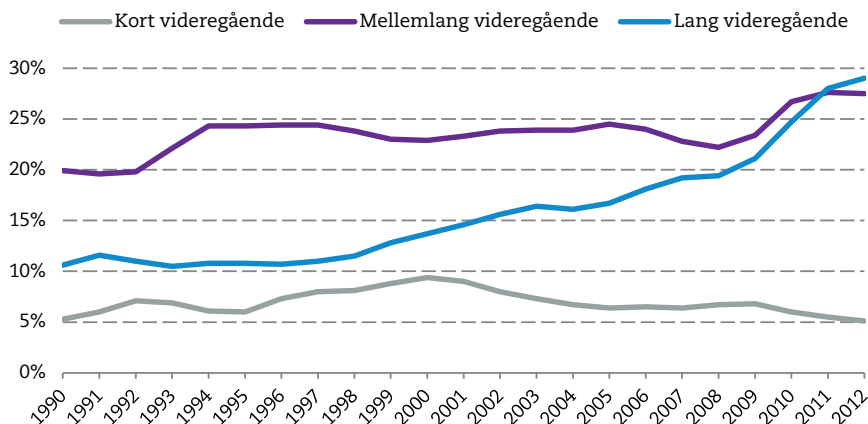
tion, er samfundsvidenskab. I 2013 kom 40,3% af de nyuddannede kandidater fra samfundsvidenskabelige studier.

Det efterspørges fra flere sider, at studerende bliver hurtigere færdige. Det har blandt andet ført til tiltag som ændringer i SU-systemet og til en studiefremdriftsreform. Figur 7 viser, at der i mange år har været en tendens til et fald i færdiggørelsestiderne. Siden

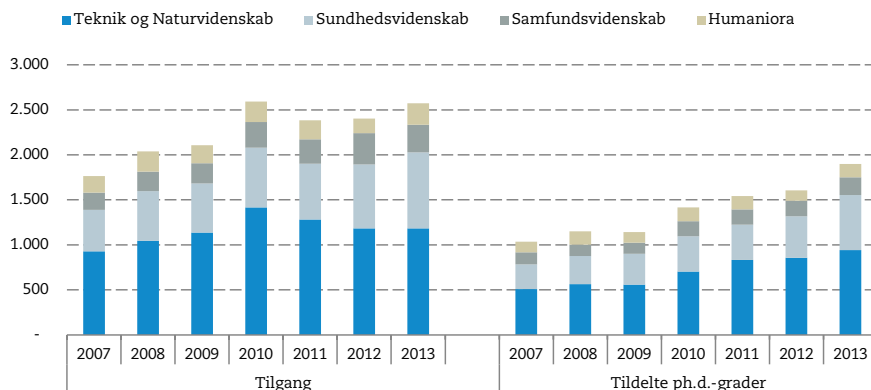
2003 er gennemførelsestiden for bachelorer således faldet ca. fire måneder og for kandidater ca. seks måneder, som følge af universiteternes fokus på området. Dette er sket inden implementering af fremdriftsreformen.

I regeringsgrundlaget fra 2011 blev der fastsat en politisk målsætning om, at 60% af en ungdomsårgang skal have en videregående uddannelse og 25% en

Fig. 8. Forventet uddannelsesniveau 25 år efter 9. klasse, pct. af årgang 1990-2012

Kilde: Profilmodellen, Undervisningsministeriets databank

Fig. 9. Tilgang og tildelte ph.d.-grader fordelt på hovedområder, 2007-2013

Kilde: Universiteternes Statistiske Beredskab (tabel I)

lang videregående uddannelse. Dette måles igennem den såkaldte profilmodel. Den målsætning har indebåret et pres på universiteterne for at optage flere studerende. Dette er lykket og ved sidste kørsel viste profilmodellen, at 29% forventes af få en lang videregående uddannelse og i alt 62% forventes af få en videregående uddannelse.

De sidste syv år har der vist sig en markant stigning i tilgangen til ph.d.-uddannelserne. Det skyldes især Globaliseringsaftalen fra 2006, hvor det blev aftalt at fordoble tilgangen til ph.d.-uddannelsen til et årligt optag på ca. 2.400 i 2010. Den målsætning blev indfriet, og tilgangen har i både 2012 og 2013 ligget over de 2.400 optagne.

Som et resultat af stigningen i optaget har der de sidste år også været en stigning i antallet af tildelte ph.d.-grader, som er steget fra 1.036 grader i 2007 til 1.898 grader i 2013.

I modsætning til bachelor- og kandidatuddannelserne, hvor samfundsvidenskab er det dominerende hovedområde, er teknik og naturvidenskab langt det største område indenfor ph.d.-uddannelser. Ca. halvdelen af alle tildelte ph.d.-grader i 2013 lå indenfor dette hovedområde. De traditionelt "våde" områder (teknik, naturvidenskab og sundhedsvidenskab) stod for i alt 82% af de tildelte ph.d.-grader i 2013, mens samfundsvidenskab og humaniora til sammen stod for de sidste 18%.

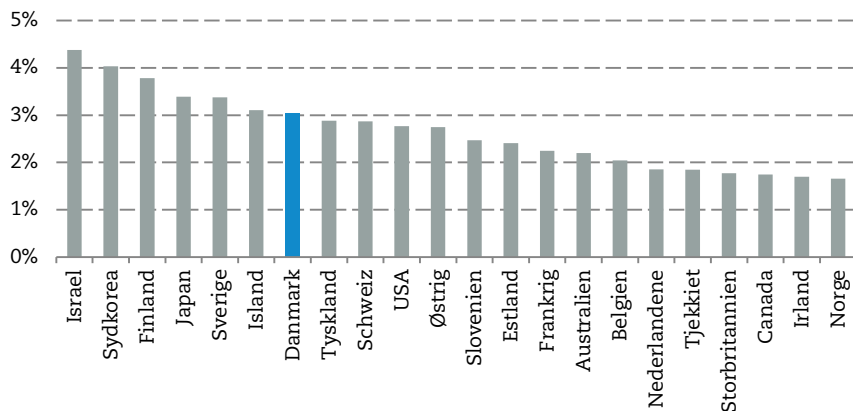
1: Udover universiteterne udbyder en række kunstneriske institutioner bacheloruddannelser. Disse optog i 2014 558 studerende.

2: Ved Den Koordinerede Tilmelding skelnes imellem "afmeldte" og "afviste" ansøgere. Afmeldte ansøgere dækker over ansøgere, som ikke ville være blevet optaget uanset antallet af uddannelsespladser – for eksempel fordi de ikke lever op til de formelle krav eller har indsendt en ufuldstændig ansøgning. "Afviste" ansøgere lever op til de formelle krav, men afvises fordi deres adgangsgivende eksamen ikke havde et tilstrækkeligt højt gennemsnit til at sikre optagelse på en af de søgte uddannelser.

3: Bemærk at stigningen i kandidatoptaget på sundhedsvidenskabelige uddannelser i 2014 til en hvis grad skyldes omstruktureringer på Københavns Universitet, hvor en række uddannelser er skiftet fra naturvidenskab til sundhedsvidenskab.

Forskning

Fig. 10. Forskningsinvesteringer i pct. af BNP, 2011 eller senest tilgængelige år

Kilde: Forskningsbarometer 2013 (figuren inkluderer lande, der investerer mere end 1,5 pct. af BNP i forskning og udvikling)

I 2006 blev der indgået en politisk aftale om at øge de offentlige investeringer i forskning til mindst 1% af BNP. Aftalen hang sammen med en fælles europæisk målsætning om, at landene i EU i 2010 skulle investere mindst 3% af BNP i forskning og udvikling, heraf en tredjedel via offentlige investeringer.

Målsætningen har haft stor betydning for udviklingen over de seneste år. Den har ført til, at Danmark er det EU-land, som investerer tredjemest i forskning – kun overgået af Finland og Sverige. Som det kan ses af figuren, er det ikke kun inden for EU, at Danmark ligger godt – også i sammenligning med de øvrige OECD-lande har Danmark et højt niveau af investeringer i forskning.

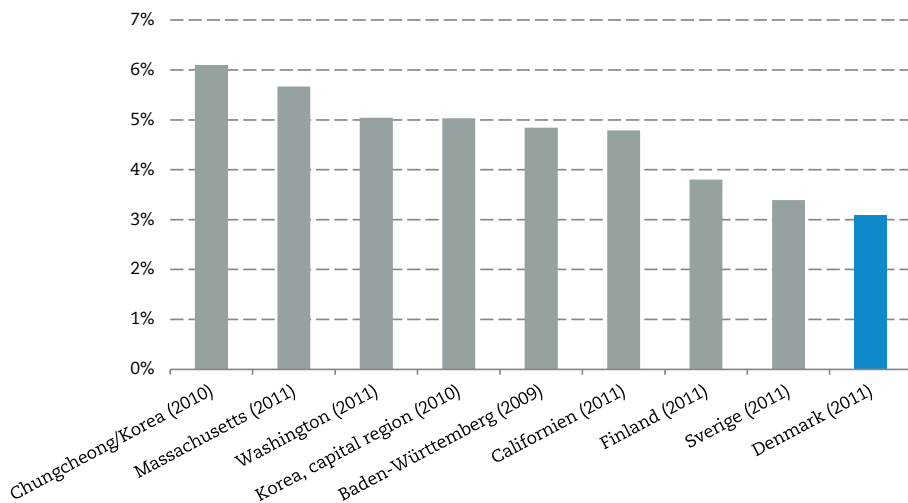
Uddannelses- og Forskningsministeriets tal for 2011 viser, at Danmark brugte 3,04% af BNP på forskning og udvikling.

Sammenligner vi os med forsknings-tunge regioner i stedet for lande, er der et gab i forhold til forskningsinvesteringerne, blandt andet fordi der er stor forskel på investeringerne mellem regioner internt i en række af de lande, vi normalt sammenligner os med. Disse interne regioner er ofte på størrelse med – eller større end – Danmark, og hvis Danmark skal være godt placeret i det globale videnkapløb, bør man også sammenligne os med de førende regioner i for eksempel USA, Tyskland og Asien.

Af figur 11 fremgår det, at de danske forskningsinvesteringer halter et stykke efter de førende forskningsregioner.

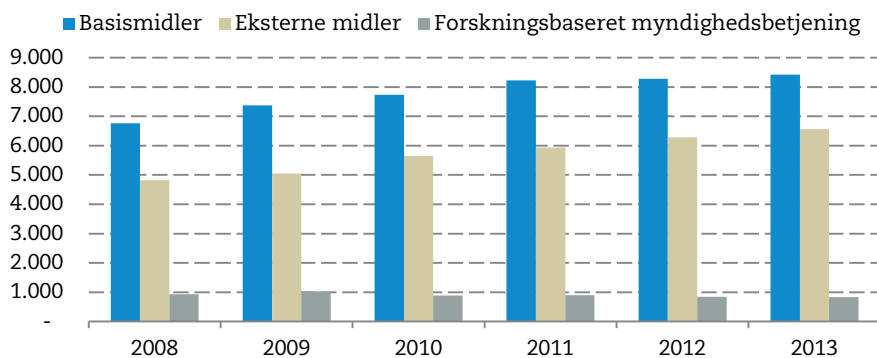
Hvis vi alene ser på de danske universiteter, beløber forskningsindtægterne sig til cirka 15,8 mia. kroner, hvilket er en stigning på ca. 3,3 mia. siden 2008.

Fig. 11. Udvalgte regioners investeringer i forskning og udvikling som pct. af BNP, senest tilgængelige år

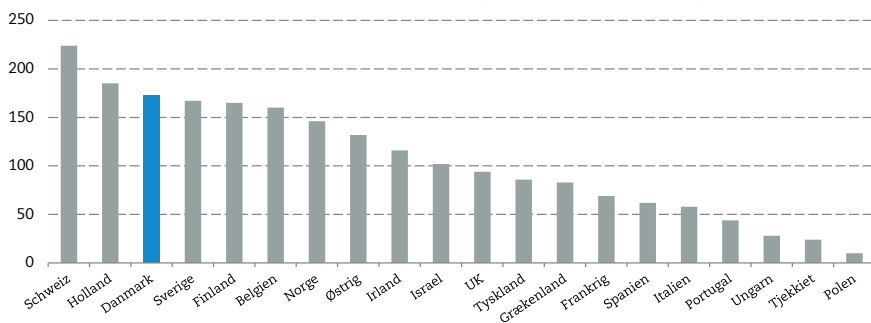

Kilde: OECD Stat

Fig. 12. Udvikling i universiteternes forskningsindtægter, opgjort i mio. kr., 2008-2013

Kilde: Universiteternes Statistiske Beredskab. Forskningsbaseret myndighedsbetjening består af nøgletal A.2.1.B og A.4

Fig. 13. Tilskud fra EU's 7. rammeprogram (euro pr. indbygger), 2007-2014

Kilde: Forsknings- og Innovationsstyrelsen

Det er især et produkt af den førnævnte politiske aftale i 2006. Næsten 42% af indtægterne til forskning i 2013 var af eksterne midler til forskning – det vil sige forskningsmidler hentet fra danske forskningsråd, danske virksomheder eller EU's forskningsprogrammer.

Generelt er de danske forskere gode til at hente midler hjem fra EU's forskningsprogrammer. Der er endnu ikke tal for Horizon 2020-programmet, der fra 2014 erstatter det hidtidige 7. rammeprogram. Men fra 2007-14 har Danmark været det tredjebedste land til at tiltrække tilskud i EU's 7. rammeprogram set i forhold til landets størrelse – kun overgået af Schweiz og Holland. I alt har Danmark tiltrukket 971 mill euro over perioden.

Horizon 2020 kommer til at uddele i alt 592 mia. kroner over årene 2014-2020.

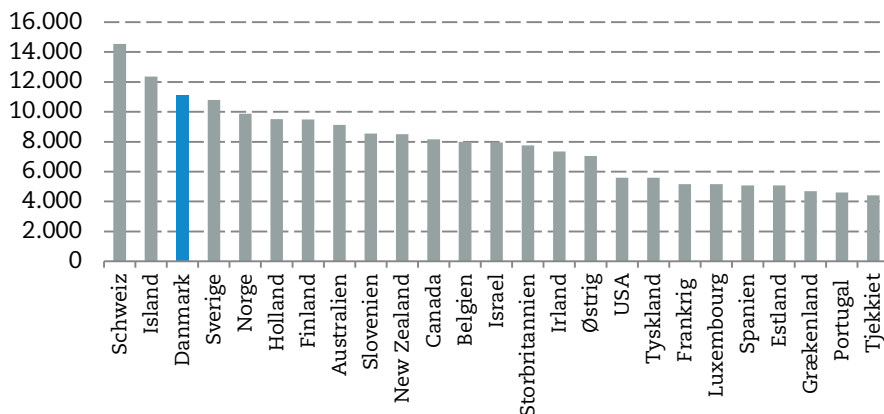
Styrelsen for Forskning og Innovation udarbejder hvert år et forskningsbarometer, hvor antallet af publikationer og citationer bliver sammenlignet på tværs af lande. Opgørelsen viser, at danske

forskere står stærkt, både hvad angår antallet af publikationer per indbygger og antallet af citationer per publikation. De danske forskere publicerer altså meget – og får deres publikationer citeret andre steder. I 2013 lå Danmark således nr. 3 ud af OECD- og BRIK-landene. I 2008-12 skrev danske forskere i alt 62.177 publikationer, svarende til over 11.000 per million indbyggere – det tal blev kun overgået af Schweiz og Island.

Derudover bliver publikationerne meget ofte citeret. I 2008-12 blev publikationerne citeret 8,42 gange per publikation, hvilket igen bringer Danmark ind på en tredjeplads, hvis man måler antallet af citationer per publikation. Kort sagt: Forskerne producerer et stort antal publikationer og disse bliver i høj grad brugt af andre forskere.

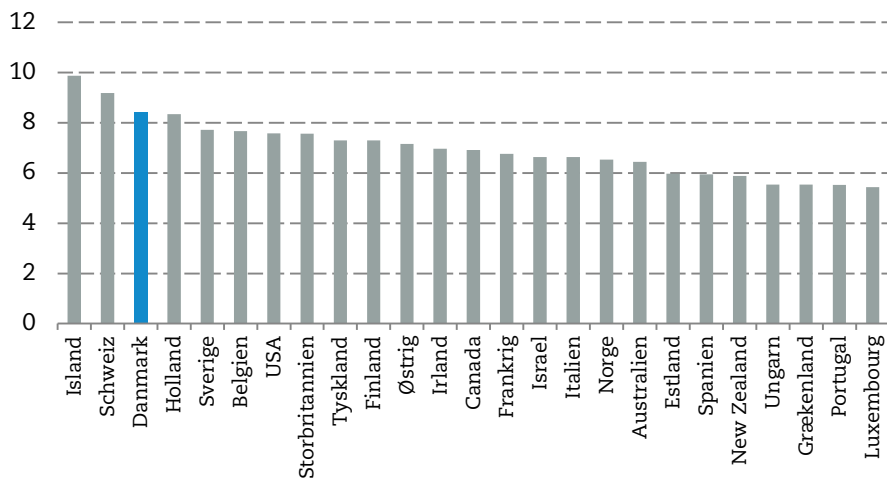
Forskningssamarbejde med eksterne partnere er et vigtigt aspekt ved forskningsaktiviteterne. I 2013 indgik universiteterne 4334 forskningssamarbejdsaftaler – en væsentlig stigning over de sidste fire år. Stigningen er især drevet

Fig. 14. Antal videnskabelige publikationer pr. mio indbyggere, top 25 af OECD- og BRIK-lande, 2008-2012

Kilde: Forsknings- og Innovationsstyrelsen, Forskningsbarometer 2013

Fig. 15. Antal citationer pr. videnskabelig publikation, top 25 af OECD- og BRIK-lande, 2008-2012

Kilde: Forsknings- og Innovationsstyrelsen, Forskningsbarometer 2013

af en vækst i samarbejdsaftaler med private virksomheder.

Et andet element i samarbejdet med erhvervslivet er kommercialiseringen af forskningsresultater. Den årlige kommercialiseringsstatistik fra Uddannelses- og Forskningsministeriet måler udviklingen i offentlige forskningsinstitutioners indsats og resultater med teknologioverførsel. Den illustrerer dermed universiteternes evne til at understøtte nyttiggørelsen af institutionernes forskningsresultater. Derudover afspejler statistikken, at forskerne får adgang til viden om praksis og problemstillinger i et samarbejde med potentielle aftagere til en opfindelse. Over de seneste år er antallet af licens-, salgs og optionsaftaler steget markant – og 110 aftaler i 2013 er et foreløbigt højdepunkt.

Fig. 17. Antal licens, salgs og optionsaftaler, 2007-2013

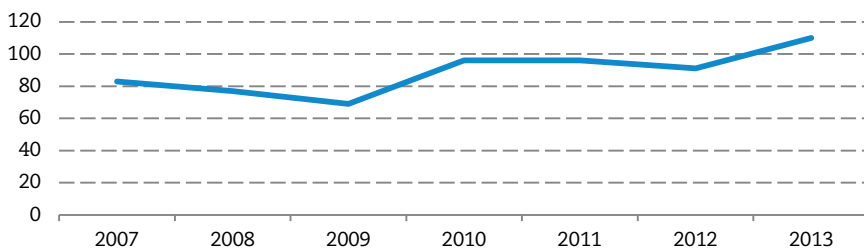

Fig. 18. Antal spin-out virksomheder, 2007-2013

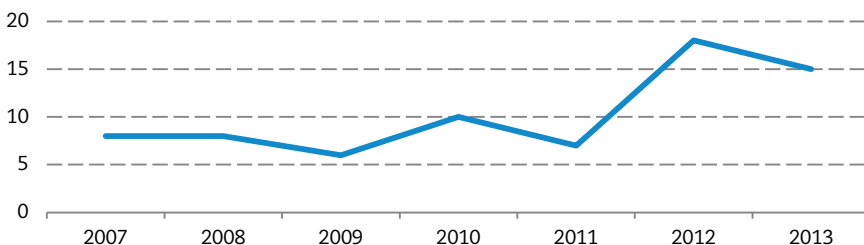
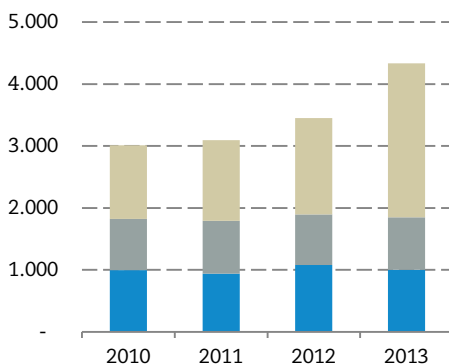

Fig. 16. Universiteternes forsknings-samarbejdsaftaler, 2010-2013

- Samarbejdsaftaler med private virksomheder
- Samarbejdsaftaler med forskningsråd mv. med inddragelse af private virksomheder
- Samarbejdsaftaler med offentlige myndigheder

Arbejdsmarkedet

Arbejdsmarkedet har de sidste mange år været præget af krisen. Det gælder også arbejdsmarkedet for højtuddannede.

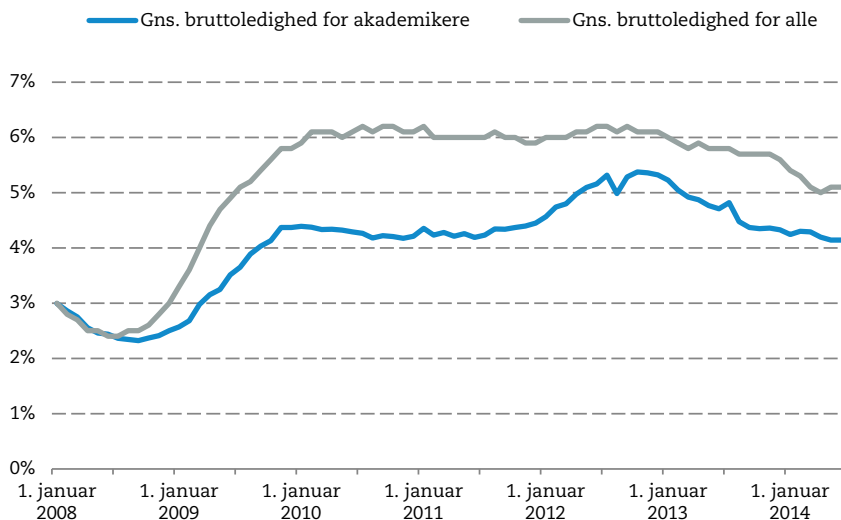
Men på trods af, at arbejdsløsheden steg i kølvandet på krisens start i 2008-09, er den gennemsnitlige bruttoledighed for akademikere stadig et stykke under den samlede gennemsnitlige bruttoledighed. Så selvom alle er ramt, har krisen været mere nænsom ved akademikerne. Ledigheden for akademikere var i 2014 på niveau med ledigheden i starten af 2007.

Internationale sammenligninger viser, at højtuddannede er markant bedre

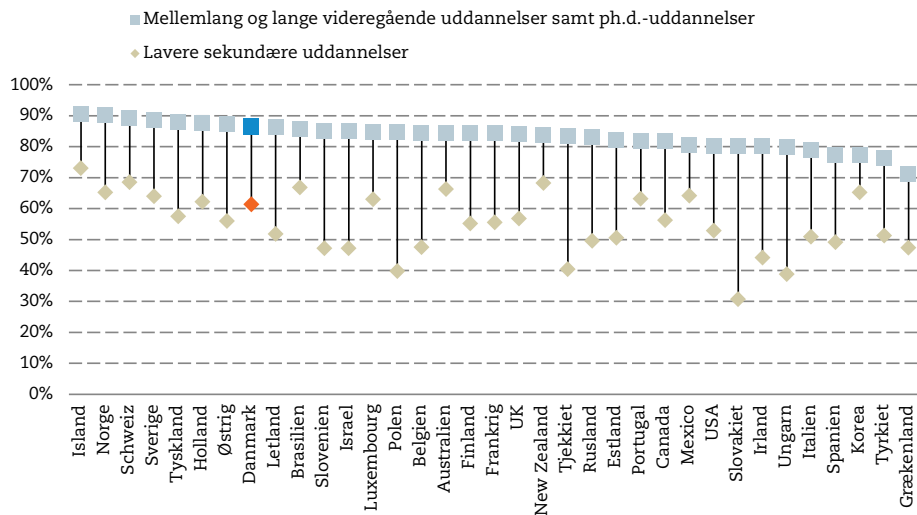
stillet på arbejdsmarkedet i krisetider. Figur 20 viser, at det for alle lande gælder, at personer med en lang- eller mellemlang videregående uddannelse er markant bedre stillet i forhold til beskæftigelse, end tilsvarende personer med en kortere eller ingen videregående uddannelse. Internationalt er der altså tale om samme tendens, uanset hvordan uddannelsessystemet i øvrigt er indrettet.

I Danmark er der en stigning i antallet af akademikere ansat i den private sektor – særligt efter 2004, selvom tendensen stagnerede en kende i begyndelsen af finanskrisen.

Fig. 19. Udvikling på arbejdsmarkedet 2008-2014

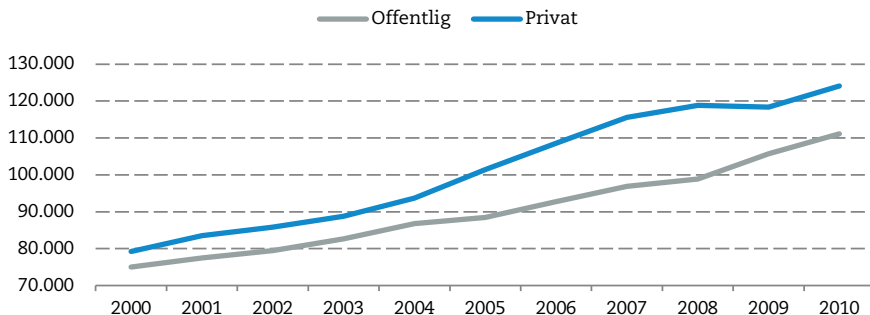
Kilde: Akademikernes ledighedsstatistik

Fig. 20. Beskæftigelsesrater for 25-64-årige, 2012

Kilde: Education at a Glance 2014

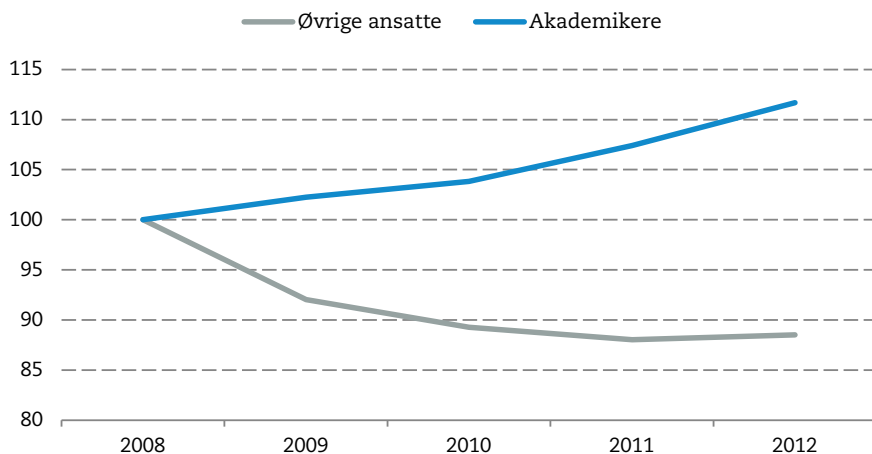
Tal fra Arbejderbevægelsens Erhvervsråd viser, at akademikere klarer sig bedre end øvrige ansatte i den private sektor. Her er andelen af akademikere i forhold til andre ansatte fortsat stigende.

Finanskrisen har ikke ramt alle akademikere lige meget. Det er særligt de nyuddannede kandidater, som har været ramt af besparelserne i både den offentlige og den private sektor.

Fig. 21. Akademikernes beskæftigelse fordelt på sektor, 2000-2010

Kilde: Beregninger på tal fra Danmarks Statistik

Fig. 22. Indekseret udvikling i antal fuldtidsstillinger i den private sektor, 2008-2012

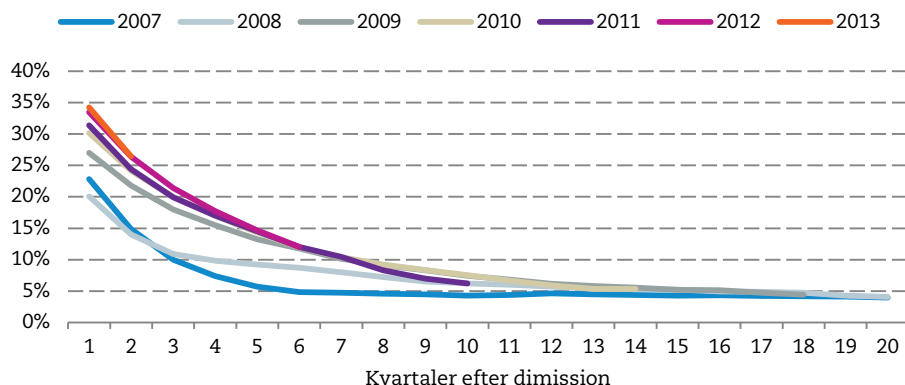

Kilde: DeFactos analyse over tal fra AE-rådet, september 2013

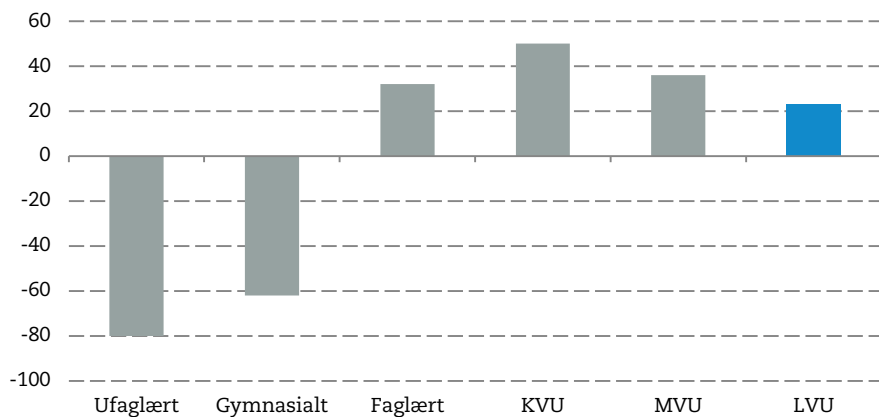
Siden 2008 er ledigheden blandt dimitterende steget. Det kan ses på "indfasningskurven" i figur 23, som beskriver ledighedsgraden for dimitterende for kvartalerne efter deres dimission. I 2007 var indfasningen på arbejdsmarkedet

væsentligt hurtigere og det ses tydeligt, hvordan krisen har betydet en længere indfasningen for de efterfølgende årgange, men de ender også på omkring 5% ledighed.

Fig. 23. Udviklingen i ledighedsgraden for kandidatårgangene fra 2007-2013 i hvert kvartal efter dimission

Kilde: Uddannelses- og Forskningsministeriet

Fig. 24. Mangel på arbejdskraft i 2020, fordelt på uddannelse (i 1000 personer)

Kilde: AE-rådet, 2013: *Danmark i krisetid - Velstand kræver uddannelse*

Generelt er tendensen også, at der bliver et større behov for personer med en videregående uddannelse, herunder en lang, videregående uddannelse. Analyser fra for eksempel Arbejderbevægelsens Erhvervsråd viser, at allerede i 2020 vil der mangle højtuddannet arbejdskraft, og særligt den private sektor vil efterspørge flere højtuddannede.

Studiemobilitet og internationalisering

Studiemobilitet på tværs af landegrænser har været et stigende fokusområde for mange parter. Ikke mindst sættes som mål, at danske studerende skal have international erfaring for at øge udbyttet af deres studieforløb og deres arbejdsmarkedsparathed.

Ved seneste opgørelse fra Uddannelses- og Forskningsministeriet var mobilitetsfrekvensen for universiteterne på 27,9% - det vil sige, at mindst 27,9% af de universitetsstuderende har været på studieophold i udlandet i løbet af deres studietid. Tallet er reelt højere, da det ikke inkluderer for eksempel praktikophold i udlandet.

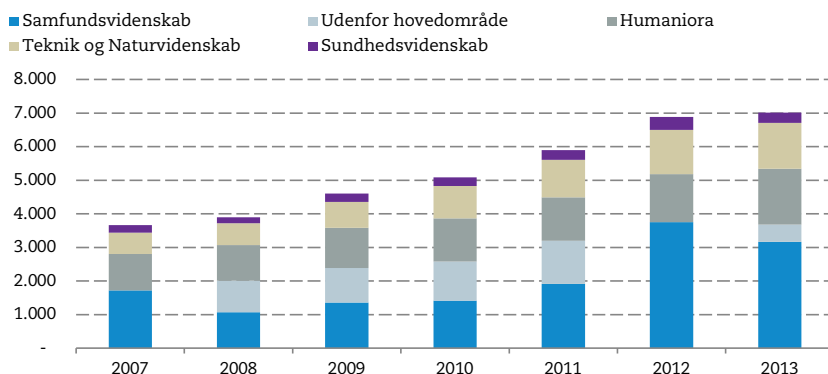
Den udgående studentermobilitet er generelt steget siden 2007. Da var 3.662 studerende på udlandsopholds, men tallet i 2013 var på 7.017 – en stigning på næsten 92% over seks år. Det domi-

nerende område, samfundsvidenskab, stod for 45% af den udgående studiemobilitet i 2013. Dette er mere end samfundsvidenskabs andel af indskrevne studerende, som i samme år var på 36%.

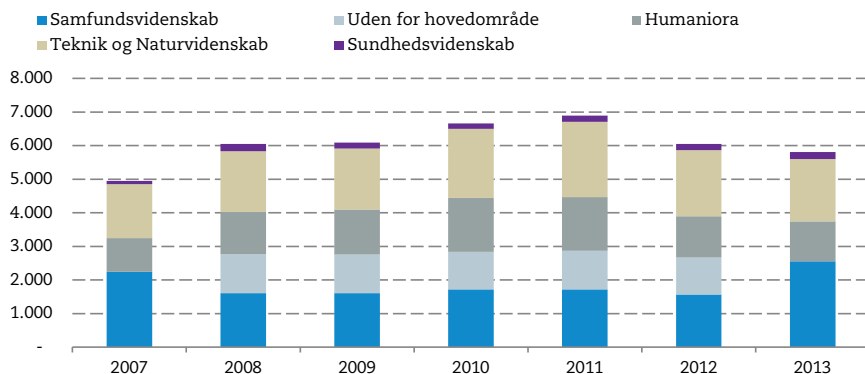
Set i forhold til de andre videregående uddannelser er universitetsstuderende dem, der er mest rejselystne. Ifølge den senere opgørelse fra Uddannelses- og Forskningsministeriet havde professionsbachelorerne en mobilitetsfrekvens på 7,6% og erhvervsakademiuddannelserne havde en på 4,1%.

De danske universiteter har traditionelt været populære blandt internationale studerende, men over de sidste to år er universiteterne blevet mødt med krav om at begrænse den indgående studiemobilitet - det såkaldte balancekrav.

Fig. 25. Udgående studiemobilitet på universiteterne, 2007-2013

Kilde: Universiteternes Statistiske Beredskab (tabel H). Kategorien 'udenfor hovedområde' i 2007-11 dækker over studerende på CBS inden for samfundsvidenskab og humaniora. I 2013 dækker den over, at KU ikke fordele 516 udlandsstipendier på hovedområder

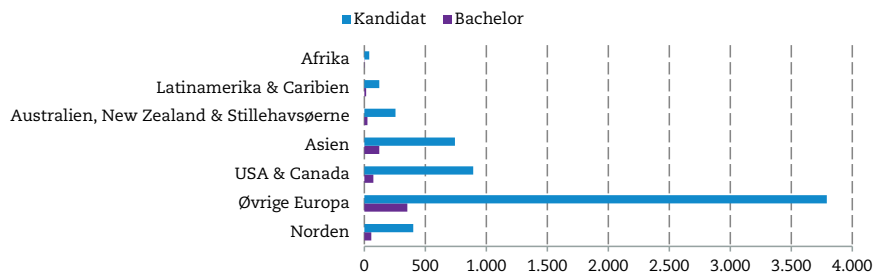
Fig. 26. Indgående studiemobilitet på universiteterne, 2007-2013

Kilde: Universiteternes Statistiske Beredskab (tabel H). Kategorien 'udenfor hovedområde' dækker over studerende på CBS inden for samfundsvidenskab og humaniora. Det er årsagen til faldet på disse hovedområder mellem 2007 og 2008

Dette afspejler sig i, at den indgående studiemobilitet nu er faldet over to år, og i 2013 er på det laveste niveau siden 2008 med 5.812 studerende.

Langt de fleste udvekslingsstuderende i Danmark kommer for at tage fag på kandidatuddannelserne. I 2013 var over 90% af de udvekslingsstuderende i Danmark indskrevet på kandidatuddannelser. Derudover kom to tredjedele af det samlede antal udvekslingsstuderende fra Norden eller det øvrige Europa.

Ligeledes er der en del udenlandske full-degree studerende på især de danske kandidatuddannelser. Dette dækker over studerende, som er indskrevet som normale studerende ved institutionen. I 2013 blev der optaget 4.349 studerende på kandidatuddannelser i Danmark på baggrund af en bachelor fra udlandet – dette kan dog også dække over danske studerende, som har taget en bachelor i udlandet. Tilsvarende blev der optaget 1.182 bachelorstuderende på baggrund af en adgangsgivende eksamen fra udlandet (ud af 31.000 optagne).

Fig. 27. Udvekslingsstuderende i Danmark efter område og uddannelsesniveau, 2013

Kilde: Danmarks Statistik

Økonomi og personale

Indtægter

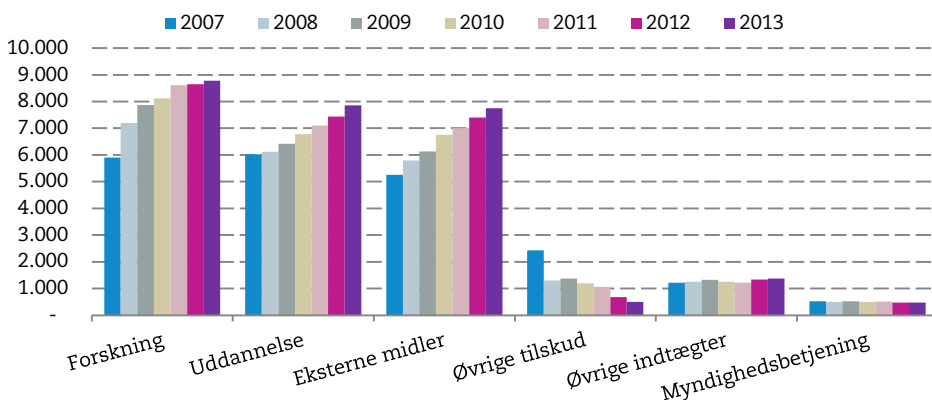
Universiteternes indtægter kan opdeles i seks kategorier:

- **Forskning:** Basistilskud samt bevilgninger til universiteternes forskning fra sektorministeriet
- **Uddannelse:** Taxametertilskud til heltids- og deltidsuddannelse
- **Eksterne midler:** Hovedsageligt tilskudsfinansieret forskningsvirksomhed, for eksempel fra de danske forskningsråd
- **Myndighedsbetjening:** Tilskud til forskningsbaseret myndighedsbetjening
- **Øvrige tilskud:** Tilskud til blandt andet museer, biblioteker, samlinger, haver mv.
- **Øvrige indtægter:** Finansielle indtægter, lejeindtægter, mindre, supplerende virksomhed mv.

Universiteternes samlede indtægter i faste priser er steget fra ca. 21,3 mia. kr. i 2007 til godt 26,7 mia. kr. i 2013. Tilvæksten har især været et resultat af Globaliseringsaftalen fra 2006, af de midler der blev afsat til at videreføre globaliseringsindsatsen fra 2013 og frem, samt af et stigende antal studerende på universiteterne.

Universiteterne finansieres hovedsagligt af offentlige midler. I 2013 udgjorde de direkte offentlige tilskud til uddannelse og forskning 62% af universitetssektorens samlede indtægter. Herudover blev de eksterne midler til forskning, svarende til 29% af de samlede indtægter i 2013, vundet i konkurrence med andre forskningsinstitutioner. Disse midler stammer fra blandt andet private virksomheder, de danske forskningsråd og EU's forskningsprogrammer.

Fig. 28. Universiteternes indtægter i mio. kr., opgjort i faste priser

Samlet set stod forskning for 62% af universiteternes samlede indtægter i 2013, og uddannelse for godt 29%.

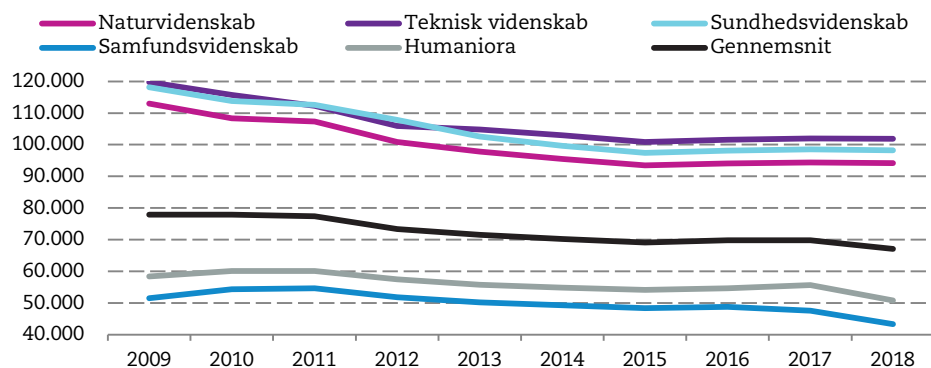
Af figur 28 fremgår det, at de tre store indtægtskategorier er steget jævnt siden 2007, hvor stigningen er størst indenfor begge kategorier for forskning.

Stigningen i indtægterne for uddannelse afspejler først og fremmest en øget aktivitet – det vil sige flere aktive studerende, der optjener ECTS-point, hvilket udløser taxameterbevillinger til universiteterne. Dette billede dækker dog over, at universiteterne i praksis oplever et fald i taxametertilskuddene for den enkelte studerende - altså at enhedsbevillingerne per studenterårsværk er aftagende. Det skyldes til dels en besparelse, som hvert år flytter 2% af taksterne over i en omstillingsreserve, som eventuelt senere vil blive udmøntet i sektoren.

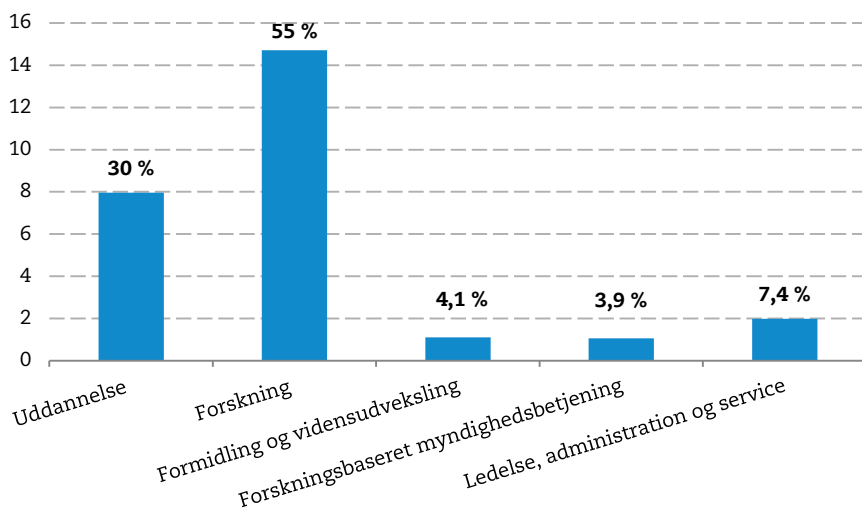
Figur 29 viser, at bevillingen for hver studerende, der gennemfører fag på universiteterne svarende til 60 ECTS-point, er faldet 10% på 5 år. Mens den gennemsnitlige enhedsbevilling i 2009 var på 77.900 kr., er den i 2014 faldet til 70.200 kr., når vi tager højde prisudviklinger. Fra 2015 forventes denne udvikling at stabilisere sig. Dog vil vi se et dyk i enhedsbevillingerne for samfundsvidenskab og humaniora i 2018, hvis ikke man fra politisk hånd forlænger taxameterløftet.

Faldet i enhedsbevillingerne er blandt andet sket fordi den førnævnte omstillingsreserve er gået til at finansiere den øgede studieaktivitet på universiteterne. Det har betydet en de facto takstnedsættelse, eftersom den større aktivitet finansieres ved at nedsætte taksterne for alle. Derudover blev der i 2012 indført administrative besparelser på heltidsuddannelse, som fuldt indfaset sparer 260 mio. kr. om året.

Fig. 29. Enhedsbevillinger pr. studenterårsværk i kr.

Kilde: Forslag til finanslov 2015 og egne beregninger

Fig. 30. Omkostninger fordelt på formål i mia. kr., 2013

Kilde: Universiteternes indberetninger til Uddannelsesministeriet

Hvad figuren ikke viser er effekterne af studiefremdriftsreformen, som vil kunne straffe universiteterne økonomisk. Der varsles et potentielt bortfald af bevillinger på op til 943,6 mio. kr. i 2020, hvis de studerendes gennemførelsestid ikke reduceres i overensstemmelse med de politiske målsætninger.

Omkostninger

Udgiftssiden fordeles sig som det ses på figur 30. Hvert år indberetter universiteterne årets omkostninger til ministeriet, fordelt på de fem hovedformål: uddannelse, forskning, formidling og vidensudveksling, forskningsbaseret myndighedsbetjening og generel ledelse, administration og service. De samlede udgifter beløb sig på 26,8 mia. i 2013.

Da opgørelsesmetoden for udgifter blev ændret i 2012, er det endnu ikke meningsfuldt at vise fordelingen af omkostninger over tid. Dog kan der knyttes nogle enkelte kommentarer hertil.

Langt størstedelen af universiteternes omkostninger går til aktiviteter inden for forskning og uddannelse. I 2013 gik 22,7 mia. kr. til disse formål, hvilket svarer til 85 pct. af de samlede omkostninger. Det er udtryk for en mindre stigning i forhold til 2012. Udgifter til generel ledelse, administration og service er faldet en smule til 7,4 pct. af omkostningerne i 2013.

Det skal bemærkes, at de formålsfordelte omkostninger ikke kan sammenholdes med universiteternes indtægter, da der for eksempel ikke gives særskilte tilskud til bygningsdrift eller til generel

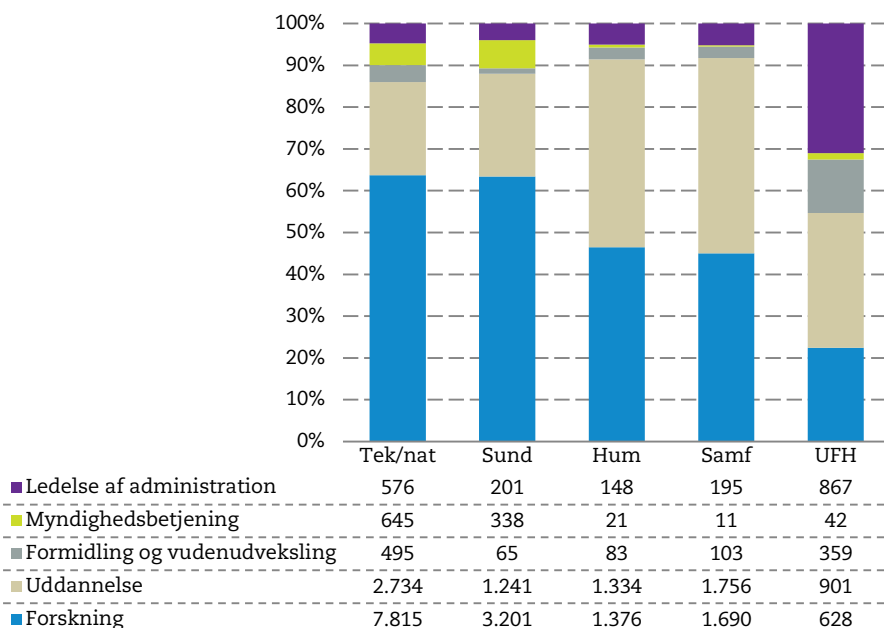
ledelse og administration. Samtidig er der modregnet lejeindtægter og refusioner vedr. bygningsvedligehold i omkostningsopgørelsen, så den er ikke direkte sammenlignelig med indtægtssiden.

Figur 31 viser omkostningernes fordeling på hovedområder, og at de traditionelle 'våde' områder trækker flest ressourcer. Udgifter til sundhedsvidenskab, naturvidenskab og teknik udgør knap 65% af de samlede omkostninger, og de traditionelle 'tørre' samfundsvidenskabelige og humanistiske områder udgør 25%. Den resterende del er opgjort udenfor hovedområde (UFH) og dækker hovedsagligt over fællesomkostninger til bygninger og administration.

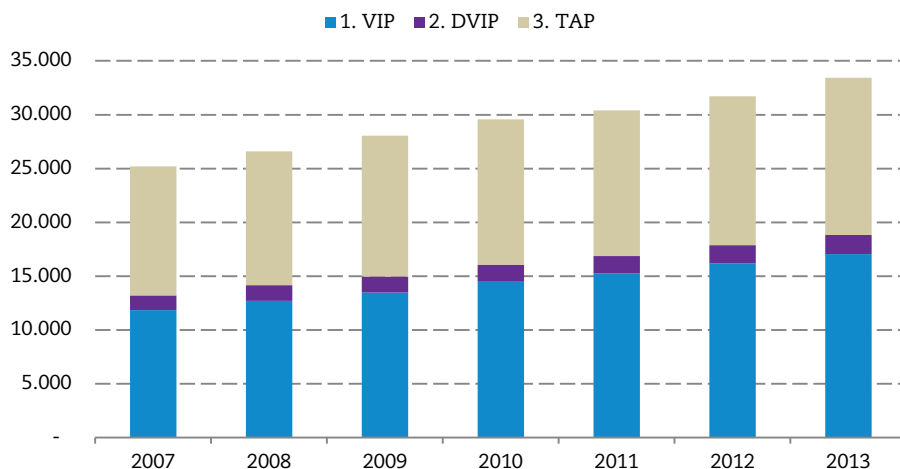
Indenfor de tørre områder svarer de samlede uddannelsesudgifter omtrent til de samlede udgifter til forskning. På de våde områder er det særligt forskningen, der fylder. Samlet set trækker de våde områder 75% af forskningsomkostningerne i sektoren, og teknik- og naturvidenskab står for størstedelen heraf.

Af de samlede udgifter til uddannelse er det ligeledes det teknisk/naturvidenskabelige område, der trækker den største andel. Omvendt udgør det sundhedsvidenskabelige område den mindste andel heraf, hvilket kan henføres til, at optaget på medicinuddannelserne er underlagt ministerielle begrænsninger.

Fig. 31. Omkostninger fordelt på formål og hovedområde i mio. kr., 2013

Kilde: Universiteternes indberetninger til Uddannelsesministeriet

Fig. 32. Udviklingen i universiteternes personaleårsværk, 2007-2013

Kilde: Universiteternes Statistiske Beredskab (tabel C) - ét studenterårsværk svarer til 1924 timer.- ét studenterårsværk svarer til 1924 timer.

Figur 31 viser også, at størstedelen af den forskningsbaserede myndighedsbetjening foregår ved de våde områder.

Personale

De universitetsansatte kan opdeles i tre overordnede grupper:

- 'VIP' er det fuldtidsansatte, videnskabelige personale, dvs. forskere og undervisere. Kategorien dækker for eksempel ph.d.-stipendiater, post.doc., adjunkter, lektorer og professorer. Kategorien udgør lidt over 50% af universiteternes samlede årsværk, svarende til 17.000 fuldtidsansatte forskere i 2013.
- 'DVIP' er det deltidsansatte, videnskabelige personale, for eksempel eksterne lektorer, undervisningsassistenter mv. Denne kategori udgør

ca. 5% af universiteternes samlede årsværk.

- 'TAP' er det tekniske og administrative personale, som blandt andet udgøres af laboranter, studievejledere, økonomimedarbejdere mv.. Denne kategori udgør lige under 44% af universiteternes samledes årsværk.

Antallet af ansatte på universiteterne måles i årsværk - det vil sige 1924 arbejdstimer svarende til ét års fuldtidsansættelse. I alt er antallet af ansatte steget fra 25.207 i 2007 til 33.450 i 2013, hovedsageligt med en stigning indenfor VIP.

Siden 2007 er antallet af VIP-årsværk steget med 5218, hvilket er en stigning på over 44%, mens antallet af TAP-årsværk i samme tidsrum er steget med 21,8%. Størstedelen af væksten i universitetssektorens personale, svarende til 63% af den samlede tilvækst, er sket indenfor de fuldtidsansatte forskere, som udfører selve forskningen og den forskningsbaserede undervisning.

Ved at fordele universitetspersonalets indsats i seks faglige formål, viser Universiteternes Statistiske Beredskab, hvordan universiteternes aktiviteter understøttes af personalesiden.

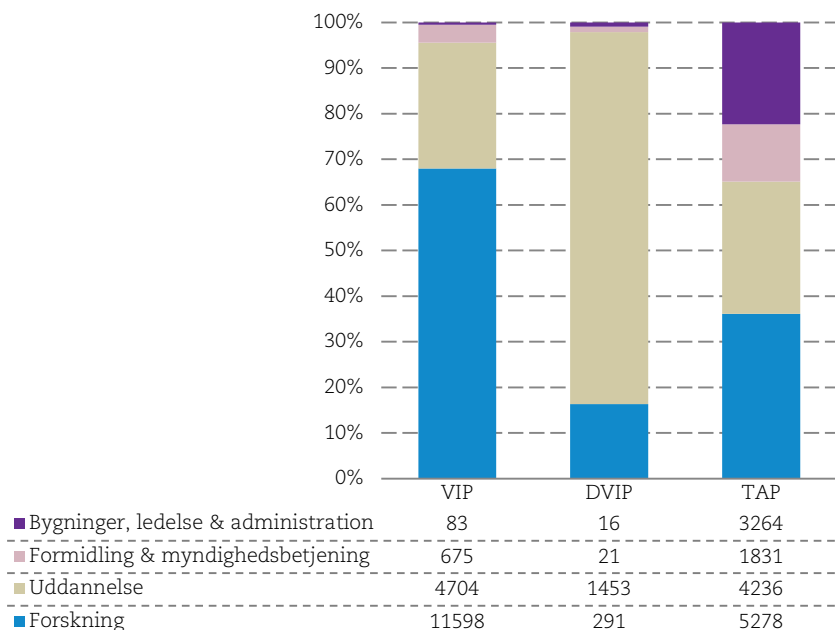
I figur 33 er vidensformidling og myndighedsbetjening slået sammen, og ligeledes er bygningsdrift slået sammen med generel ledelse og administration,

da der henføres relativt få årsværk til disse formål.

Figuren viser, at det fuldtidsansatte videnskabelige personale næsten udelukkende beskæftiger sig med forskning og uddannelse, mens det deltidsansatte videnskabelige personale hovedsageligt varetager uddannelse. Indsatsen for det tekniske og administrative personale fordeler sig mere mere ligeligt imellem en række formål. Dog ses også her en overvægt indenfor uddannelse og forskning.

Ud af de samlede personaleårsværk henføres 51% til forskning, 31% til undervisning, 10% til administration og 7,5% til formidling og myndighedsbetjening.

Fig. 33. Universiteternes formålsfordelte personaleårsværk i 2013

Kilde: Universiteternes Statistiske Beredskab (tabel C)

Danske Universiteter er de otte danske universiteters interesseorganisation. På Danske Universiteters hjemmeside www.dkuni.dk kan du blandt andet finde Universiteternes Statistiske Beredskab, samt en elektronisk udgave af "Tal om de danske universiteter 2014", samt den tilsvarende publikation fra tidligere år.

Ved eventuelle spørgsmål er du velkommen til at rette henvendelse til Danske Universiteters sekretariat:

Danske Universiteter
Fiolstræde 44, 1.th.
1171 København K
Tel. +45 33 36 98 00
E-mail: dkuni@dkuni.dk
www.dkuni.dk

Du kan læse mere om de otte danske universiteter på nedenstående hjemmesider:

Københavns Universitet
www.ku.dk

Aarhus Universitet
www.au.dk

Syddansk Universitet
www.sdu.dk

Roskilde Universitet
www.ruc.dk

Aalborg Universitet
www.aau.dk

Danmarks Tekniske Universitet
www.dtu.dk

Copenhagen Business School
www.cbs.dk

IT-Universitetet i København
www.itu.dk

ISBN 978-87-90470-62-3

